

В. В. ЧУМАК
ДРУЖНІЙ АДРЕС ЧИ ДРУЖНЯ АДРЕСА?

У мовній практиці є чимало випадків помилкового вживання слів, близьких за звучанням, але різних за значенням. Такі близькозвучні слова називаються паронімами (від гр. *рата* «біля», «поряд», *οηοα* «ім'я»). Паронімія може виникати як у групах власне українських слів (*будівник* — *будівельник*, *їда* — *їжа*), так і в словах іншомовного походження (*компанія* — *кампанія*, *талан* — *талант*), причому в деяких випадках такі близькозвучні слова або зближуються за своїм значенням, або розмежовуються. Це залежить від лексичної сполучуваності слів-паронімів.

Прикметники *дружний* і *дружній* часто сплутують. Ці близькозвучні слова мають різні значення і відповідно поєднуються з різними словами. Пор.: «День був золотий, блискучий, як буває лише на початку *дружної* і раптової весни» (Т. Масенко); «Єдиною *дружною* сім'єю ми побудували соціалістичне суспільство» (З газети); «Все чесне і живе на світі із нами стало в *дружний* ряд» (М. Рильський); «А в голосі його раз у раз прохоплювались нотки чи то легкої насмішки, чи то *дружного* застереження» (Ю. Шовкопляс); «Щасливий гомін і *дружній* сміх спліталися в єдину симфонію звуків і кольорів» (О. Гончар); «Грають прапори червоні... Стиски *дружньої* долоні, радості слова» (М. Рильський).

Як бачимо, слово *дружний* уживається в значеннях «одностайний, злагоджений, одночасний», а слово *дружній* — «прихильний, доброзичливий, дружлюбний».

У вживанні запозичених з французької мови близькозвучних слів *кампанія* (фр. *campagne* — «похід») і *компанія* (фр. *compagnie* — «товариство, спілка») так само трапляються помилки. Треба запам'ятати, що слово *кампанія* в сучасній українській мові уживається у двох основних значеннях, а саме: 1) «заходи для здійснення важливих громадсько-політичних чи господарських завдань»: «Нинішня виборча *кампанія* проходить в обстановці небувалого політичного і трудового піднесення» (З газет); «Завідуючий відділом сільського господарства був у відрядженні на посівній *кампанії*» (П. Автомонов); 2) «воєнні дії»: «Головною стратегічною метою далеосхідної *кампанії* був розгром основної ударної сили японського імперіалізму — Квантунської армії» (З газет).

Іменник *компанія* також має два значення: 1) «група людей, об'єднаних певними інтересами»: «Весела *компанія* з піснями й музикою зупинилася біля острова» (О. Бойченко); «Поїде цього разу без *компанії*, треба ж людині і усамітнитись коли-небудь» (О. Гончар); 2) «торговельне або промислове об'єднання»: «Пізніше, коли з'явилась пароплавна *компанія* і відбила у поромщиків перевіз, перенесли Кабашні всю свою діяльність на Каховку» (О. Гончар).

Українські пароніми *адрес* і *адреса* — запозичені від одного й того ж французького слова *adresse*, але оформляються різними закінченнями і називають різні поняття. Проте у розмовній практиці дуже часті випадки помилкового вживання цих слів. Значення слова *адреса* — «місце проживання особи або місце знаходження установи», «напис на конверті, посилці тощо» — сплутують із значенням слова *адрес* — «письмове привітання, звернення до якоїсь особи чи установи». Ці значення треба розрізняти. Пор.: «*Адреса* записана на папірці, вела з головної вулиці в тихі зелені провулки, де пахло молодою травою» (Д. Ткач) і «До дня 60-річчя ювілярові було вручено *адрес* від Президії Академії наук УРСР» (З газет). Різними за значеннями і близькими за звучанням в українській мові виявляються слова *талан* і *талант*, запозичені з грецької мови. Треба пам'ятати, що слово *талан* означає «доля, щастя, удача»: «Твій *талан* от тебе не втече» (І. Нечуй-Левицький); «Вона найбідніша тому, що має тільки свій *талант* і ніякого *талану*» (Ю. Смолич). Слово *талант* означає «видатні природні здібності, високий ступінь обдарування»: «Мистецтво, поезію рухають уперед *таланти*» (М. Рильський).